

Lähesmaa Jukka STMukka

10.1.2022

VN/5386/202
0Valtiovarainministeriö
Julk-IT

Viite: Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö ministeriöille 9.12.2021 (VN/5386/2020-VM-237)

**STM:N LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖSLUONNOKSESTA
TIETOPOLITIIKAN STRATEGISIKSI TAVOITTEIKSI –
KOHTI KATTAVAA TIEDON HYÖDYNTÄMISTÄ JA AVAAMISTA**

Kiitämme valtiovarainministeriötä mahdollisuudesta lausua näkemyksemme luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätöksestä tietopolitiikan strategisiksi tavoitteiksi – kohti kattavaa tiedon hyödyntämistä ja avaamista. Yleisesti STM pitää periaatepäätöstä tarpeellisena ja onnistuneena. STM haluaa kuitenkin tuoda esille, että tietopolitiikassa tulisi jatkossa käsitellä kattavammin myös henkilötason tietojen käsittelyä ja hyödyntämistä.

Tietopolitiikan käsittely on välttämätöntä digitalisoituvassa yhteiskunnassa ja kehityksen ohjaukseen tarvitaan strategiset tavoitteet. Tietopolitiikan strategisten tavoitteiden periaatepäätösluonnos ja sitä täydentävä Toimeenpanon tiekartta vuosille 2022-2026 kattaa hyvin ja sopivalla tasolla tietopolitiikan keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet tietojen avaamisesta ja hyödyntämisestä. Tavoitteiden jako neljään eri teemakokonaisuuteen (1) Ohjaus, koordinaatio ja yhteistyö, 2) strategia ja toiminta, 3) tiedon hallinta ja 4) mahdollistajat) on toimiva. Teemoittain kuvatut pää- ja alatavoitteet ovat ymmärrettäviä ja kannatettavia.

Toimeenpanon tiekartassa on onnistuneesti kuvattu eri tahojen vastuut ja roolit sekä keskitetyt toimet tietopolitiikan toimeenpanossa. Koordinaation ja yhteistyön lisääminen on tarpeellista. Samalla on kuitenkin huomioitava, että tiedonhallintaa on kehitettävä toiminnan tarpeista ja johtamana. Tiekartan Ohjaus, koordinaatio ja yhteistyö –osassa on nostettu oikein esille hallinnonalojen välisten rakenteiden kehittämisen ja ministeriöiden tietojohdajien tarve. Tiedon merkityksen kasvaessa ja digitalisaation edetessä myös hallinnonalojen omat rakenteet tietopolitiikan ja tiedonhallinnan ohjaukseen voivat käydä riittämättömiksi.

Periaatepäätöksestä syntyy kuva, että siinä käsitellään pääsääntöisesti tiedon avaamista vapaasti hyödynnettäväksi. STM:n toimialalla on tämän lisäksi erityisen tärkeää mahdollisuus käsitellä henkilötason tietoja tietosuoja ja –

turva huomioiden. Tämä koskee niin tietojen esisijaista käyttöä esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa kuin tietojen toissijaista käyttöä esimerkiksi tutkimuksessa ja tiedolla johtamisessa. Myös muilla toimialoilla on samoja tarpeita. Monet periaatepäätösluonnoksen tavoitteet toimivat sinänsä hyvin myös tällaisen tiedon osalta. Henkilötietojen käsittelyyn ja niiden saattamiseen hyödynnettäväksi liittyy kuitenkin myös runsaasti omanlaisia toimintatapoja ja ratkaisuja, joita periaatepäätösluonnos ei riittävästi käsittele. STM pitää tärkeänä, että myös näiden osalta Suomessa päästäisiin yhtenäiseen tietopolitiikkaan ja hallinnonalat ylittäviin ratkaisuihin. Koska näiden toimintatapojen ja ratkaisujen kattava käsittely nyt annettavassa periaatepäätöksessä ei ole varmastikaan mahdollista, ehdotamme että periaatepäätökseen lisätään maininta tarpeesta päivittää tietopolitiikkaa niiden osalta myöhemmin.

Lisätietoja asiasta antaa erityisasiantuntija Jukka Lähesmaa (050 527 3144, jukka.lahesmaa@gov.fi).

Kirsi Varhila
Kansliapäällikkö

Pasi Pohjola
Strategiajohtaja